

- A. Deze nota is in overleg met de volgende disciplines geconcipieerd: SSC FA Inkoop & Aanbesteding, B.E.B.
- B. Er is wel overeenstemming
- C. Er heeft overleg plaatsgevonden met wethouder Damsma en wethouder van Grootheest

KORTE INHOUD (GELIJKDUIDEND AAN VOORBLAD)
voorstel voor een d'Artagnanmonument in het Waldeckpark

1. Aanleiding.

Op 2 december 2014 gaf uw college opdracht tot het onderzoeken van de mogelijkheden van het (her)plaatsen van een d'Artagnanbeeld / -monument in het Waldeckpark. Dit naar aanleiding van het besluit om als partner toe te treden tot het samenwerkingsverband ter realisatie van de Europese d'Artagnanroute.

De mogelijkheden zijn onderzocht en leveren de volgende conclusies op, die in deze toelichting verder worden uitgewerkt.

- a. Wanneer Maastricht onderdeel wordt van de Europese d'Artagnanroute, dan heeft Maastricht daarin (letterlijk) een unieke plek ten opzichte van alle andere plaatsen die in deze route zijn opgenomen. Maastricht is immers de stad waar d'Artagnan overleden is tijdens het beleg door het Franse leger in 1673. Dit unieke feit en de unieke plek (in het Waldeckpark) rechtvaardigen een markering, die recht doet aan de rijke stedelijke geschiedenis en het omvangrijke culturele erfgoed.
- b. Deze markering – in de vorm van een kunstwerk – moet refereren aan de geschiedenis. Dat wil zeggen: recht doen aan de 'historische' d'Artagnan en zijn overlijden bij het beleg van de stad. Het voorafgaande impliceert dat het te realiseren monument / kunstwerk minder of niet verwijst naar de geromantiseerde en de literaire / filmheld d'Artagnan, als (oorspronkelijke) creatie van de Franse schrijvers Courtilz de Sandras, Alexandre Dumas (18^e en 19^e eeuw) en anderen. De geromantiseerde d'Artagnan heeft in de omgeving van het Waldeckpark (in een straal van nog geen kilometer) immers al 6 afbeeldingen en verwijzingen.
- c. Gelet op het unieke karakter en de beoogde internationale attractiviteit (voor een breed publiek) moet worden gekozen voor een onderscheidend kunstwerk (gedenkteken) van voldoende kwaliteit. Gezien de andere, reeds aanwezige afbeeldingen (zie b.) moet daarbij ook worden gekozen voor een eigentijds kunstwerk, wil het onderscheidende karakter tot zijn recht kunnen komen. Het 'levend houden' van het stedelijk cultureel erfgoed vraagt immers – steeds opnieuw – om actuele keuzes, die op een te verantwoorden manier recht doen aan het historische en culturele profiel van de stad.
- d. Wil aan de voorwaarden a tot met c worden voldaan, dan moet daartoe een bedrag worden gereserveerd ad € 44.000 excl. BTW (zie verder punt 9 van deze toelichting).

- e. De (huidige) lege sokkel (en zijn omgeving) werd bij collegebesluit van 8 januari 2010 ter beschikking gesteld aan studenten van de Academie Beeldende Kunsten Maastricht. Zij plaatsen daar een of meerdere keren per jaar een kunstwerk in het kader van het project 'De Sokkel van d'Artagnan'. Gelet op 'talentontwikkeling' als (hoofd)doelstelling van het stedelijke kunst- en cultuurbeleid, dient voor dit project een geschikte alternatieve locatie te worden aangewezen.

2. Relatie met bestaand beleid.

- a. In de collegenota 'Europese d'Artagnanroute Midi-Pyrénées/Gascogne – Maastricht/Limburg d.d. 27.11.2014 (uw college besloot conform op 2.12.2014) is in meer dan voldoende mate onderbouwd, dat de Maastrichtse deelname aan deze route goed aansluit op de city branding en het gemeentelijk beleid v.w.b. het internationaal en meerdaags toerisme. Maastricht is in deze route het eindpunt. Dat eindpunt rechtvaardigt het creëren van een uniek hoogtepunt (en 'slotstuk') in de vorm van een monument. Deze internationale context vraagt om een hoogwaardige profilering van de stad, die vertaald moet worden in het kwaliteitsniveau van het monument.
- b. Het stedelijk cultureel erfgoed-beleid krijgt zijn uitvoering in het format van de Culturele Biografie. Deze beoogt 'herbeleving van de stadsgeschiedenis in de context van (nog) zichtbare sporen'. Een van de vier thema's van de Culturele Biografie is 'Maastricht garnizoen-/vestingstad'. Het is evident dat het (bij benadering) markeren van de plek ¹, waar d'Artagnan is gesneuveld, past in dit beleid.
- c. Binnen de gemeentelijke regelgeving is – voor wat betreft kunst in de openbare ruimte – het Protocol Kunst in de Openbare Ruimte van toepassing. Het protocol stelt dat in alle gevallen, waarin kunst in de openbare ruimte wordt geplaatst, de gemeentelijke adviescommissie beeldende kunst en vormgeving – welstand en monumenten de belangrijkste adviseur van uw college is voor wat betreft de artistiek inhoudelijke kwaliteit en de relatie van het te plaatsen kunstwerk met de omgeving.

3. Gewenst beleid en mogelijke opties.

- a. Het past in het stedelijke kunst- en cultuurbeleid om – zeker wanneer er sprake is van city branding in een internationale context – te streven naar voldoende en eigentijdse artistieke kwaliteit die een breed publiek aanspreekt. De typische Maastrichtse combinatie van – enerzijds – het rijke en unieke culturele erfgoed en – anderzijds – een complete culturele infrastructuur, die de stad tot een van de 9 Nederlandse 'culturele brandpunten' maakt, schept de verplichting om in dit geval het juiste 'visitekaartje' af te geven. Ontkenning van de aanwezige artistieke en culturele potenties komt immers niet alleen neer op het niet serieus nemen dan wel het negeren van de aanwezige kwaliteit en dynamiek, maar geeft ook een verkeerd signaal af..
- b. Het gaat in dit geval om een bijzondere opdracht, die vraagt om een aantal heldere randvoorwaarden. We betoogden reeds (zie 1.b) dat in dit geval recht moet worden gedaan aan een uniek historisch feit. Voorst vraagt de plek om een eigentijdse en verantwoorde artistieke invulling, die een relatie aangaat met de nadrukkelijk aanwezige historische

¹ De exacte plek in het Waldeckpark, waar d'Artagnan gewond is geraakt dan wel gesneuveld, is niet bekend.

omgeving. Beide moeten elkaar versterken. Het voorafgaande wil zeggen dat er gezocht moet worden naar een kunstenaar, die deze kwaliteit kan leveren.

Er zijn twee manieren: een open inschrijving met een (zo leert de ervaring) hoge respons of het scouten van kandidaten.

De eerste manier is uitermate bewerkelijk en levert honderden 'inzendingen' op, waarvan een zeer groot aantal (zo leert dezelfde ervaring) in onvoldoende mate beantwoordt aan de randvoorwaarden.

De tweede wijze is succesvol toegepast in het (recent afgeronde) programma 'kunst in de buurten'². Het belangrijkste succes van deze aanpak is vooral dat in de betreffende buurten eigentijdse beeldende kunst is gerealiseerd, die door de wijkbewoners in hoge mate wordt geapprecieerd. Binnen deze methode werd aan een deskundige (het Bureau Gast) de opdracht gegeven om – op basis van de vastgestelde randvoorwaarden – een aantal kunstenaars voor te dragen, waarna (na selectie) een of een beperkt aantal kunstenaars werd uitgekozen voor het maken van een schetsopdracht.

Gelet op de aard van de opdracht stellen we voor om niet te kiezen voor de eerste (bewerkelijke) werkwijze maar voor de tweede, die haar effectiviteit bewezen heeft.

Nadat het aan te wijzen bureau een aantal (minimaal 3) kunstenaars heeft geselecteerd, kunnen de namen van de kandidaten (met documentatie) worden voorgelegd aan de gemeentelijke adviescommissie beeldende kunst en vormgeving – welstand en monumenten. De commissie adviseert uw college over één kandidaat, die de opdracht krijgt tot het maken van een schetsontwerp. Dat ontwerp wordt opnieuw aan de adviescommissie voorgelegd, waarna uw college een definitief besluit neemt.

- c. De aan de opdracht te verbinden randvoorwaarden zijn, op basis van het voorafgaande, de volgende
- het creëren van een monument / kunstwerk in het Waldeckpark dat herinnert aan het sneuvelen van d'Artagnan bij het beleg van Maastricht in 1673;
 - het monument / kunstwerk moet van voldoende artistieke kwaliteit zijn en een breed publiek aanspreken;
 - qua stijl moet het monument / kunstwerk zich onderscheiden van de andere in de buurt van het Waldeckpark aanwezige kunstwerken en afbeeldingen, die refereren aan d'Artagnan;
 - het monument / kunstwerk moet, qua materiaal en constructie, 'hufferproof' zijn;
 - het project moet (onder verwijzing naar de onder punt 9 opgenomen begroting) gerealiseerd worden voor een (afgerond) bedrag ad € 44.000 (excl. BTW).

- d. Bij de door ons voorgestelde eigentijdse stijl van het te realiseren kunstwerk / monument, tekenen we nog het volgende aan.

In het verleden is, na het realiseren van een aantal kunstwerken en installaties door studenten van de Academie Beeldende Kunsten Maastricht (ABKM), in het kader van het project 'De Sokkel van d'Artagnan', nog wel eens 'reuring' ontstaan.

De kritiek kwam ondermeer van La Compagnie des Mousquetaires d'Armagnac – Escadron des Pays Bas, waarvan de heer Camille Oostwegel capitaine-lieutenant is. Naar aanleiding van het laatst gerealiseerde project – van ABKM-student Maarten Davidse – verscheen een artikel in Dagblad De Limburger van 28 februari 2014. In een aan het artikel gekoppeld interview stelde de heer Oostwegel: "Het hoeft niet perse een nieuw beeldje (lees: kopie van het gestolen d'Artagnansculptuur PP) te zijn, maar nu staat er alleen een lege sokkel." (...) "Natuurlijk is de grote d'Artagnan in het stadspark mooi, maar een nieuwe hommage in het

² Het gaat over de wijken Caberg, Malberg (2x), Heugem en Wittevrouwenveld.

Waldeckpark zou niet misstaan.” (einde citaat) De invulling, zoals voorgesteld in deze nota, komt naar onze mening in voldoende mate tegemoet aan de wensen van La Compagnie.

- e. Resteert een alternatieve plek voor het genoemde project ‘De Sokkel van d’Artagnan’ door studenten van de ABKM (zie 1 e.). Daartoe is overleg gevoerd met vertegenwoordigers van de ABKM. Ons voorstel, om daartoe de binnenplaats van De Timmerfabriek te bestemmen, nadat daar de (nieuwe) accommodaties van De Muziekgieterij en Filmtheater Lumière zijn gerealiseerd, is door deze vertegenwoordigers goed ontvangen.

4. Duurzaamheid en gezondheid.

Voor wat betreft duurzaamheid verwijzen wij naar het criterium ‘hufferproof’ onder 3.c. Het item ‘gezondheid’ is niet aan de orde.

5. Personeel & Organisatie.

Voor VTO is in de begroting (zie verder punt 9, financiën) een bedrag opgenomen.

6. Informatie en automatisering.

Niet van toepassing

7. (Duurzame) aanbestedingen.

Volgens ons voorstel selecteert Bureau Gast minimaal 3 kunstenaars die, op basis van bewezen kwaliteit, in aanmerking kunnen komen voor de opdracht zoals omschreven onder punt 3 van deze toelichting. Binnen ons voorstel adviseert de gemeentelijke adviescommissie beeldende kunst en vormgeving – welstand en monumenten over één kunstenaar, die opdracht krijgt voor het maken van een schetsontwerp. Volgens onze collega’s van SSC FA Inkoop & Aanbesteding is daarmee – via de doorlegplicht – voldaan aan de eis tot onderhands aanbesteden voor leveringen en diensten tussen € 25.000 en € 207.000.

8. Beheersparagraaf IBOR.

Wanneer het kunstwerk is voltooid, valt het onderhoud onder het reguliere 'onderhoud van kunst in de openbare ruimte'. Daartoe hoeft geen extra budget te worden opgenomen of gereserveerd.

9. Financiën

Voor het voorliggende project geldt de volgende begroting

1.	Kosten kunstwerk	€	30.000
2.	Kosten plaatsing		8.000
3.	Honorarium schetsopdracht		1.500
4.	Honorarium selectie kunstenaars		1.000
5.	Legeskosten		1.300
6.	VTO		2.000
	TOTAAL (afgerond)	€	44.000

- Ad 1. het betreft hier de totale kosten van het kunstwerk 'sec' inclusief het honorarium. De kosten ad € 30.000 zijn geraamd op basis van vergelijkbare opdrachten, waarbij wordt uitgegaan van een 'middelgroot' kunstwerk. We hebben het over een maat die niet detoneert met de kwetsbare historische omgeving.
- Ad 2. zeker op deze plek behoeft het kunstwerk een goede fundering en zal plaatsing moeten geschieden met behulp van technische hulpmiddelen (conform opgave B&O – projectleiding bouw).
- Ad 3. het bedrag ad € 1.500 is gerelateerd aan het totaalbedrag onder 1.
- Ad 4. voor de selectie van geschikte kunstenaars moet onderzoek worden gedaan en wordt een onderbouwd en gedocumenteerd advies uitgebracht. Het betreft hier een gebruikelijk tarief.
- Ad 5. conform regelgeving.
- Ad 6. De kosten voor begeleiding en toezicht zijn conform de opgave van het projectmanagement B&O.
- NB. De kosten ad € 44.000 exclusief BTW kunnen worden gedekt uit de investeringsgelden Kunst in de Openbare Ruimte (nr. 373000031)

10. Voorstel.

Op basis van het voorafgaande stellen wij uw college het volgende voor:

1. akkoord te gaan met ons voorstel tot het realiseren van een kunstwerk / monument in het Waldeckpark, dat herinnert aan d'Artagnan;
2. akkoord te gaan met de voor dit project voorgestelde randvoorwaarden (zie punt 3.c. van de toelichting);
3. akkoord te gaan met de voor dit project voorgestelde procedure (zie punt 3.b. van de toelichting);

4. voor dit project een bedrag te reserveren ad € 44.000 excl. BTW (zie punt 9 van de toelichting) en dit ten laste te brengen van het investeringsbudget 'Kunst in de Openbare Ruimte'.

11. Vervolg / Planning.

Wanneer uw college akkoord gaat met ons voorstel, kan meteen de opdracht aan Bureau Gast worden verstrekt voor de selectie van een aantal geschikte kunstenaars. Na circa een maand vergadert de adviescommissie Beeldende Kunst en Vormgeving – Welstand en Monumenten, die aan uw college advies uitbrengt. Daarna wordt aan de aangewezen kunstenaar de opdracht verstrekt tot het maken van een schetsontwerp. Wordt dit schetsontwerp – na een tweede commissie-advies en een besluit van uw college – goedgekeurd, dan volgt de opdracht tot uitvoering en plaatsing.